

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ત્રિપુરાનું યુનિયન ટેરિટરી, અગરતલા

વી.

ગોપાલ ચંદ્ર દુહા ચૌધરી

(બી. પી. સિંહા, સી. જે., પી. બી. ગજેન્દ્રગડકર, કે. એન. વાંચુ, કે. સી. દાસ

ગુપ્તા અને જે. સી.:શાહ, જે. જે.)

જાહેર સેવક-કામચલાઉ રોજગાર-સેવાની મુદત-અપીલ બરતરફ-ચોરી માટે ભૂતપૂર્વ દોષિત-શું સમાપ્તિ બરતરફી સમાન છે-તપાસનો અવકાશ-જો ઔદ્યોગિક વિવાદ-કેન્દ્રીય સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો, ૧૯૪૯, નિયમ ૫-ભારતનું બંધારણ, કલમ ૩૧૧.

પ્રતિવાદીની ત્રિપુરા પોલીસ દળમાં કોન્સ્ટેબલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. આ નોકરી કામચલાઉ હતી. કેન્દ્રીય સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો, ૧૯૪૯ના નિયમ ૫ અનુસાર, તેમની સેવાઓ એક મહિનાની નોટિસ આપીને સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદીએ અપીલ કરી. અપીલીય સત્તામંડળે તેમને લખ્યું હતું કે તેઓ ચોરી માટે ભૂતપૂર્વ દોષિત હોવાથી તેમના

માટે કંઈ કરી શકાતું નથી. પ્રતિવાદીએ બરતરફીના આદેશને પડકારતી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. ન્યાયિક કમિશનરે એવું માન્યું હતું કે આ આદેશ એ આધાર પર સજા તરીકે બરતરફીનો હતો કે પ્રતિવાદી "ભૂતપૂર્વ દોષિત" હતો અને પ્રતિવાદીને કારણ બતાવવાની કોઈ વાજબી તક આપવામાં આવી ન હોવાથી, કલમ ૩૧૧ નું રક્ષણ તેને આપવામાં આવ્યું ન હતું અને પ્રતિવાદીની નોકરીને સમાપ્ત કરવાનો આદેશ અમાન્ય હતો.

એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીને સજા દ્વારા બરતરફ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને કલમ ૩૧૧ (૨) નું કોઈ ઉલ્લંઘન થયું ન હતું.શરતોમાં આદેશ માત્ર પ્રતિવાદીની સેવાને સમાપ્ત કરે છે; તેમાં એવું સૂચન કરવા માટે કંઈ નહોતું કે પ્રતિવાદી "ભૂતપૂર્વ દોષિત" હોવાના કારણે સમાપ્તિ હતી. આ કેસના સંજોગોમાં એવું અનુમાન ન કરી શકાય કે બરતરફીના આદેશને બરતરફીના આદેશ તરીકે છુપાવવામાં આવ્યો હતો. એવું માની શકાતું નથી કે દેખીતી રીતે સમાપ્તિનો આદેશ બરતરફીનો હતો. આવા ઇરાદાને સાબિત કરવાની જવાબદારી કર્મચારીની છે.

પુરુષોત્તમ લાલ ઢીંગરા વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૫૮] એસ. સી. આર. ૮૨૮ અને સતીશ ચંદ્ર આનંદ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૫૩] એસ. સી. આર. ૬૫૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

વધુમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, જાહેર સેવકની બરતરફી અથવા બરતરફીના આદેશની માન્યતાને ધ્યાનમાં લેતી અદાલતે ઔદ્યોગિક

વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની કલમ ૩૩ હેઠળની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલની જેમ આ મામલાની તપાસ કરવાની જરૂર નથી. અદાલતે માત્ર એ જોવાનું છે કે શું કલમ ૩૧૧ દ્વારા નિર્ધારિત રક્ષણ અને કલમ ૩૦૯ હેઠળ બનાવેલા નિયમો જાહેર સેવકને નકારવામાં આવ્યા છે કે કેમ. ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળની તપાસ અને જ્યારે જાહેર સેવકની બરતરફીના આદેશને પડકારવામાં આવે ત્યારે અદાલત દ્વારા કરવામાં આવતી તપાસ વચ્ચે કોઈ સમાનતા નથી.

ચાર્ટર્ડ બેંક, બોમ્બે વિ. ચાર્ટર્ડ બેંક એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન, [૧૯૬૦] ૩ એસ. સી. આર. ૪૪૧, ધ મેનેજમેન્ટ ઓફ ચંદ્રમલાઈ એસ્ટેટ, એર્નાકુલમ વિ. તેના કામદારો, [૧૯૬૦] ૩ એસ. સી. આર. ૪૫૧ અને પંજાબ નેશનલ બેંક લિમિટેડ વિ.તેના કામદારો, [૧૯૬૦] ૧ એસ. સી. આર. ૮૦૬, નો ઉલ્લેખ

દિવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:૧૯૬૧ની સિવિલ અપીલ નંબર ૫૮૧.

૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૬૦ના રોજ અગરતલા ખાતેની ન્યાયિક કમિશનરની અદાલતના ચુકાદા અને આદેશ સામે અપીલ. (રિટ પિટિશન) ૧૯૫૯ નો નંબર ૪.

અપીલકર્તાઓ વતી આર. ગણપતિ ઐયર અને પી. ડી. મેનન.

ડી. પી. સિંઘ, પ્રતિવાદી માટે.

૧૯૬૨. ૨૫ સપ્ટેમ્બર. કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તીશ્રી શાહ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

આ બંધારણની કલમ ૧૩૨ (૧) હેઠળ ત્રિપુરાના ન્યાયિક કમિશનર દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્ર સાથેની અપીલ છે.

ગોપાલ ચંદર. ત્યારબાદ 'પ્રતિવાદી' તરીકે ઓળખાતા દત્તા ચૌધરીની ૧૮ એપ્રિલ, ૧૯૫૪ના રોજ અગરતલાના પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા ત્રિપુરાના પોલીસ દળમાં કોન્સ્ટેબલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. આ નોકરી કામચલાઉ હતી અને એક મહિનાની નોટિસ સાથે તેને સમાપ્ત કરવાની હતી. ૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૭ના રોજ, કેન્દ્રીય સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો, ૧૯૪૯ના નિયમ ૫ હેઠળ કાર્યરત પોલીસ અધિક્ષકે પ્રતિવાદીને જાણ કરી હતી કે તેમની સેવાઓ "૬-૧-૫૮ એ.એમ. થી અસરથી સમાપ્ત કરવામાં આવશે". પ્રતિવાદીએ સમાપ્તિના આદેશ સામે મુખ્ય કમિશનરને અપીલ રજૂ કરી હતી. ૧૧ એપ્રિલ, ૧૯૫૮ ના પત્ર દ્વારા પ્રતિવાદીને જાણ કરવામાં આવી હતી કે તે "ચોરી માટે ભૂતપૂર્વ દોષિત હોવાથી, તેના માટે કંઈ કરી શકાતું નથી". મુખ્ય કમિશનરને સંબોધવામાં આવેલી અન્ય એક અરજીના જવાબમાં પ્રતિવાદીને ૨૬ મે, ૧૯૫૮ના રોજ પત્ર દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેમની અગાઉની અપીલના સંબંધમાં તેમને પહેલેથી જ જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ "ચોરીના કેસમાં ભૂતપૂર્વ દોષિત" હોવાથી તેમને "વહીવટીતંત્ર દ્વારા ફરીથી નિયુક્ત કરી શકાતા નથી".

ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ ત્રિપુરાના ન્યાયિક કમિશનરની અદાલતમાં બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ માટે અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં જાહેર કરાયેલી રિટ માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પોલીસ અધિક્ષકનો તેમની સેવા સમાપ્ત કરવાનો આદેશ "ગેરકાયદેસર" હતો અને મુખ્ય કમિશનરને ઉપરોક્ત આદેશનો અમલ ન કરવા અને તેમને પૂર્વલક્ષી અસર સાથે ત્રિપુરા વહીવટીતંત્રના પોલીસ દળમાં પુનઃસ્થાપિત કરવાના આદેશ માટે આદેશ આપ્યો હતો. ત્રિપુરા વહીવટીતંત્રે પ્રત્યુત્તરમાં રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદી પોલીસ ફોરનો કામચલાઉ કર્મચારી હોવાથી, તેની સેવાઓ કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો, ૧૯૪૯ના નિયમ ૧૫ હેઠળ કાયદેસર રીતે સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી. ત્રિપુરાના ન્યાયિક કમિશનરે એવું માન્યું હતું કે પ્રતિવાદી કામચલાઉ કર્મચારી હતો, પરંતુ પ્રતિવાદીની નોકરીને સમાપ્ત કરવાનો આદેશ અમાન્ય હતો કારણ કે તે કલમ ૩૧૧ હેઠળ જાહેર સેવકોના રક્ષણની બંધારણીય બાંધધરીનું ઉલ્લંઘન કરે છે જે કામચલાઉ તેમજ કાયમી જાહેર સેવકોને લાગુ પડે છે. ન્યાયિક કમિશનરની દૃષ્ટિએ, કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો, ૧૯૪૯ દ્વારા સંચાલિત કામચલાઉ કર્મચારીની નોકરીની સમાપ્તિને બરતરફી અથવા દૂર કરવાની સજા તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં, પરંતુ તે અદાલત માટે ખુલ્લું છે, ભલે તે માત્ર કામચલાઉ કર્મચારીની નોકરીની સમાપ્તિનો આદેશ એ નક્કી કરવા માટે પસાર કરવામાં આવે કે શું આદેશ સમાપ્તિનો હેતુ સરળ હતો કે બરતરફી દંડાત્મક પરિણામો લાવવાનો હતો, અને અપીલમાં

પસાર કરાયેલા મુખ્ય કમિશનરનો ૧૧ એપ્રિલ, ૧૯૫૮નો આદેશ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પોલીસ અધિક્ષકનો આદેશ એક દંડ લાદતો હતો. તેમણે અવલોકન કર્યું હતું કે "આ જવાબ (તારીખ ૧૧ એપ્રિલ, ૧૯૫૮) સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પોલીસ અધિક્ષક કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમો હેઠળ તેમની સેવા સમાપ્ત કરવા ઈચ્છતા હોવા છતાં, તેઓ અરજદારને આ આધાર પર સજા તરીકે સેવામાંથી બરતરફ કરવા માંગતા હતા કે તેઓ ભૂતપૂર્વ દોષિત હતા અને તેનો હેતુ એ હતો કે ભવિષ્યમાં તેમને સરકારના કોઈપણ વિભાગમાં ફરીથી નિયુક્ત ન કરવા જોઈએ. આમ એવું ન કહી શકાય કે સમાપ્તિ હકીકતમાં અગાઉના ગેરવર્તણૂક માટે સજા હતી જે અરજદારને ભવિષ્યમાં પણ નોકરી પર રહેવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે, અને નિર્દોષ આદેશ (તારીખ ૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૭-પરિશિષ્ટ ડી) પસાર કરવામાં, અધીક્ષક ખરેખર તેના વાસ્તવિક હેતુને છૂપાવી રહ્યા હતા. વાસ્તવિક હેતુ પ્રકાશમાં આવ્યો, કદાચ અરજદારને અપીલમાં આદેશો પહોંચાડવાના નિરીક્ષણના પરિણામે.

અમે ન્યાયિક કમિશનર સાથે સંમત થવામાં અસમર્થ છીએ કે ૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૭ના આદેશ દ્વારા પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા પ્રતિવાદીની નોકરીને સમાપ્ત કરવી એ બંધારણની કલમ ૩૧૧ (૨) નું ઉલ્લંઘન હતું. એ વાત સાચી છે કે પ્રતિવાદીને સેવામાંથી છૂટા કરવામાં આવ્યા તે પહેલાં કોઈ કથિત ગેરવર્તણૂક અંગે કોઈ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી, ન તો તેને નોકરીની સૂચિત સમાપ્તિ સામે કારણ દર્શાવવાની કોઈ તક આપવામાં આવી હતી. પરંતુ તે સારી રીતે

નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે કામચલાઉ જાહેર સેવકની નોકરી કરારની શરતો અનુસાર સમાપ્ત કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે કલમ ૩૧૧ (૨) ના રક્ષણ માટે હકદાર નથી. દાસ, સી. જે. દ્વારા પુરુષોત્તમ લુલ ઢીંગરા વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૧) [૧૯૫૮] એસ. સી. આર. ૬૨૮૬૬૧]માં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, "કરારના અધિકારના ઉપયોગ દ્વારા લાવવામાં આવેલી સેવાની સમાપ્તિ એ બરતરફી અથવા દૂર કરવાની બાબત નથી, જેમ કે આ અદાલતે સતીશ ચંદ્ર આનંદ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૨) [૧૯૫૩] એસ. સી. આર. ૬૫૫]માં ચુકાદો આપ્યો છે. XXX સેવાની સમાપ્તિ તેની સાથે મૂળભૂત નિયમોના નિયમ પર હેઠળ પગારની ખોટ અથવા ભથ્થાના દંડાત્મક ક્રમને વહન કરતી ન હતી. પરંતુ રાજ્ય તેના કરારના અધિકારનો ઉપયોગ કરવાને બદલે ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી, બિનકાર્યક્ષમતા અથવા અન્ય કોઈપણ ગેરલાયકાત માટે કામચલાઉ કર્મચારીની નોકરીને પણ સમાપ્ત કરવાનો પ્રયાસ કરી શકે છે અને જ્યારે તે હેતુ માટે નોકરીને સમાપ્ત કરવાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે ત્યારે તે બરતરફી અથવા દૂર કરવા સમાન હશે. જે સ્વરૂપમાં ક્રમ ગોઠવવામાં આવે છે તે હંમેશા નિર્ણાયક હોતું નથી. પરશોતમ લાલ ઢીંગડાના કેસ (૧) માં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે (પૃષ્ઠ ૮૬૩ પર) 'સમાપ્તિ' અથવા 'મુક્તિ' અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ નિર્ણાયક નથી. આવા નિરુપદ્રવી અભિવ્યક્તિઓનો ઉપયોગ હોવા છતાં, અદાલતે ઉપર ઉલ્લેખિત બે પરીક્ષણો લાગુ કરવા પડે છે, એટલે કે, (૧) નોકરને પદ અથવા હોદ્દાનો અધિકાર હતો કે નહીં અથવા (૨) અહીં અગાઉ ઉલ્લેખિત પ્રકારના દુષ્ટ

પરિણામો સાથે તેની મુલાકાત લેવામાં આવી છે કે કેમ? જો કેસ બેમાંથી કોઈ પણ કસોટીને સંતોષે તો એવું માનવું આવશ્યક છે કે સેવકને સજા કરવામાં આવી છે અને તેની સેવાની સમાપ્તિને બરતરફી અથવા સેવામાંથી દૂર કરવા અથવા તેના મૂળ હોદ્દા પર પાછા ફરવા તરીકે લેવી જોઈએ અને જો સરકારી કર્મચારીને રક્ષણ આપતા નિયમો અને કલમ ૩૧૧ ની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં ન આવ્યું હોય, તો સેવાની સમાપ્તિ અથવા હોદ્દામાં ઘટાડો ખોટો અને નોકરના બંધારણીય અધિકારનું ઉલ્લંઘન હોવાનું માનવામાં આવવું જોઈએ. જે પ્રશ્ન નક્કી કરવામાં આવે છે તે એ છે કે શું પોલીસ અધિકષકે ૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૭ના આદેશ દ્વારા ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી, બિનકાર્યક્ષમતા અથવા તેના જેવા કારણોસર બરતરફીનો આદેશ આપ્યો હતો અથવા તેમણે પ્રતિવાદીની નોકરીને સમાપ્ત કરવાના રાજ્યના કરારના અધિકારને લાગુ કર્યો હતો, જે કામચલાઉ કર્મચારી હતો. શરતોમાં આદેશ માત્ર પ્રતિવાદીની સેવાને સમાપ્ત કરે છે:તે પહેલાં પ્રતિવાદી કોઈ દુષ્કૃત્ય, ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી, બિનકાર્યક્ષમતા અથવા સમાન કારણ માટે દોષિત છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે કોઈ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. મુખ્ય કમિશનરને દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પરના આદેશમાં એવું લખવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી "ચોરી માટે ભૂતપૂર્વ દોષિત હતો અને તેથી, તેના માટે કંઈ કરી શકાતું નથી", પરંતુ તેનો હેતુ કંઈક અંશે અસ્પષ્ટ છે. મુખ્ય કમિશનર સમક્ષ દાખલ કરાયેલ અપીલનું મેમોરેન્ડમ પુરાવામાં રજૂ કરવામાં આવ્યું ન હતું, અને આદેશમાં એવું સૂચન કરતું કંઈ નથી કે પ્રતિવાદીની નોકરી

સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી કારણ કે તે ૧૮ એપ્રિલ, ૧૯૫૪ ના રોજ નોકરી કરતો હતો તે પહેલાં તેને ગુનાહિત અદાલત દ્વારા ચોરી માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. ૨૬ મે, ૧૯૫૮ના ચીફ કમિશનરના આદેશ પરથી એવું જાણાય છે કે પ્રતિવાદીએ પોલીસ દળમાં પુનઃનિયુક્તિ માટે અરજી કરી હતી અને ચીફ કોમ કમિશનરનો અભિપ્રાય હતો કે પ્રતિવાદી "ચોરીના કેસમાં ભૂતપૂર્વ દોષિત" હોવાથી તેને ફરીથી નિયુક્ત કરી શકાતો નથી. એવું અનુમાન લગાવવા માટે કોઈ આધાર નથી કે પોલીસ અધિક્ષક કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (કામચલાઉ સેવા) નિયમોના નિયમ ૫ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને તેને નોકરીની સમાપ્તિનું સ્વરૂપ આપીને બરતરફીના આદેશને છુપાવવા માંગતા હતા. એવું માની ન શકાય કે કામચલાઉ કર્મચારીની નોકરીને સમાપ્ત કરવાના આદેશનો હેતુ બરતરફી કરવાનો હતો. નોકરીને સમાપ્ત કરવાની સત્તામંડળનો ઇરાદો આવો હતો તે સાબિત કરવાની જવાબદારી સંબંધિત કર્મચારી પર હોવી જોઈએ: પરંતુ પોલીસ અધિક્ષકના ઇરાદા વિશે તે સત્તામંડળના આદેશ સિવાય કોઈ પુરાવા નથી. પ્રતિવાદીના વકીલે વિનંતી કરી હતી કે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ કામદારોને છૂટા કરવા માટે ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલની પરવાનગી માટે કરવામાં આવેલી અરજીની જેમ, જેમાં વિવાદનો ચુકાદો બાકી છે, જેમાં એમ્પ્લોયર અથવા કામદારો સંબંધિત છે, ટ્રિબ્યુનલ સંપૂર્ણ તપાસ કરવા માટે બંધાયેલો છે અને એ નક્કી કરવા માટે બંધાયેલો છે કે શું એમ્પ્લોયરએ દુર્ભાવનાપૂર્ણ વર્તન કર્યું હતું અથવા ડિસ્ચાર્જનો આદેશ અયોગ્ય મજૂર પ્રથા

સમાન હતો અથવા તે પીડિતાનો કેસ હતો, કોર્ટ તપાસ કરતી વખતે જ્યાં કામચલાઉ જાહેર સેવકની નોકરીની સમાપ્તિનો આદેશ માત્ર કરારના અધિકારના અમલીકરણમાં હતો અથવા કર્મચારીને બરતરફ કરવાનો પ્રયાસ હતો કારણ કે ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી અથવા બિનકાર્યક્ષમતા, એ કારણોની ગંભીર તપાસ કરવા માટે પણ બંધાયેલા છે કે જેણે સત્તાવાળાઓને વિવાદિત આદેશ આપવા માટે પ્રેરિત કર્યા. વકીલે ધ ચાર્ટર્ડ બેંક, બોમ્બે વિ. ધ ચાર્ટર્ડ બેંક એમ્પ્લોયઝ યુનિયન^{[(૧) [૧૯૬૦] ૩ સી. એસ. આર. ૪૪૧]} અને ધ મેનેજમેન્ટ ઓફ ચંદ્રમલાઈ એસ્ટેટ, એર્નાકુલમ વિ. તેના કામદારો ^{[(૨) [૧૯૬૦] ૩ એસ. સી. આર. ૧૫૧]}માં આ અદાલતના નિર્ણય તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું હતું અને રજૂઆત કરી હતી કે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ અરજી નક્કી કરવામાં જે સામગ્રી હતી તે જાહેર સેવકની નોકરીને સમાપ્ત કરવાના આદેશના સાચા સ્વરૂપને સંલગ્ન કરવામાં પણ સુસંગત હતી. ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળની અરજીને ધ્યાનમાં લેતા ટ્રિબ્યુનલે કહ્યું છે કે, "તે તમામ સંજોગોમાં જવું સાચું છે, જેના કારણે સમાપ્તિ સરળ બની હતી અને એમ્પ્લોયરને એમ કહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી કે તે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સંજોગો જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો નથી. હુકમનું સ્વરૂપ હુકમના સાચા સ્વરૂપનું નિર્ણાયક નથી: કારણ કે શક્ય છે કે ફોર્મ ગેરવર્તણૂક માટે બરતરફીના આદેશ માટે માત્ર એક છદ્માવરણ હોઈ શકે છે. તેથી ટ્રિબ્યુનલ માટે ફોર્મની પાછળ જવા અને પદાર્થને જોવા માટે હંમેશા ખુલ્લું છે; અને જો તે નિષ્કર્ષ પર આવે છે, ઉદાહરણ તરીકે, કે જો ફોર્મમાં આદેશ સમાપ્ત કરવા

સમાન છે, તો તે વાસ્તવમાં ગેરવર્તણૂક માટે બરતરફીને ઢાંકી દે છે, તે તેને સત્તાના રંગીન કવાયત તરીકે અલગ રાખવા માટે ખુલ્લું રહેશે. પરંતુ અમારા મતે કામદારોની નોકરીની સમાપ્તિ સાથે સંકળાયેલા ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ હેઠળના આ કેસોના સિદ્ધાંત અને ઔદ્યોગિક શાંતિ જાળવવાના સંદર્ભમાં વિકસાવવામાં આવેલી આવી નોકરીને સમાપ્ત કરવાની પરવાનગી આપવાનો ટ્રિબ્યુનલનો અધિકાર, તે નક્કી કરવામાં કોઈ સુસંગતતા ધરાવતો નથી કે શું પીડિત જાહેર સેવક વિવાદિત આદેશ દ્વારા બંધારણીય બાંધધરીના રક્ષણથી વંચિત હતો કે કેમ. જાહેર સેવક રાષ્ટ્રપતિ અથવા રાજ્યના રાજ્યપાલની ખુશી દરમિયાન નાગરિક હોદ્દો ધરાવે છે, કારણ કે તે સંઘ અથવા રાજ્ય હેઠળ હોદ્દો ધરાવે છે. પરંતુ જાહેર સેવકોની સુરક્ષા માટે રોજગાર સમાપ્ત કરવાની સત્તાના ઉપયોગ પર બેવડા પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યા છે. જાહેર સેવકને જેની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી તેના ગૌણ સત્તાધિકારી દ્વારા બરતરફ અથવા દૂર કરી શકાતો નથી અને જ્યાં સુધી તેને તેના સંબંધમાં લેવામાં આવેલી સૂચિત કાર્યવાહી સામે કારણ દર્શાવવાની વાજબી તક આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેને બરતરફ અથવા દૂર અથવા ક્રમમાં ઘટાડી શકાતો નથી. આ રક્ષણ નિઃશંકપણે કામચલાઉ જાહેર સેવકો તેમજ કાયમી નોકરી ધરાવતા જાહેર સેવકોને લાગુ પડે છે. પરંતુ રાજ્યને બંધારણ દ્વારા જાહેર સેવકની સેવાઓને સમાપ્ત કરવા માટે રોજગારની શરતો દ્વારા અધિકાર અનામત રાખવા પર પ્રતિબંધ નથી, અને જો તે અધિકારના પ્રામાણિક અમલીકરણમાં રોજગાર સમાપ્ત કરવામાં આવે તો

બંધારણની કલમ ૩૧૧ નું રોજગાર રક્ષણ તેને લાભ કરશે નહીં, કારણ કે આવી સમાપ્તિ એ બરતરફી અથવા સેવામાંથી દૂર કરવા સમાન નથી. પંજાબ નેશનલ બેંક લિમિટેડમાં વિ. તેના કામદારો [(૧) [૧૯૬૦] ૧ એસસીઆર ૮૦૬], આ અદાલતે ધ્યાન દોર્યું હતું કે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ અને બંધારણની કલમ ૩૧૧ (૨) નું પાલન ન કરવાના પરિણામો વચ્ચે નોંધપાત્ર તફાવત છે. કલમ ૩૩નું પાલન માત્ર કલમ ૩૧ (૧) હેઠળ દંડને ટાળે છે જ્યારે કલમ ૩૧૧ (૨) નું પાલન બરતરફીના આદેશને અંતિમ બનાવે છે. ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળની કાર્યવાહીમાં ટ્રિબ્યુનલ માત્ર મર્યાદિત તપાસ કરવા માટે સંબંધિત છે કે શું કામદારની નોકરીને સમાપ્ત કરવાની દરખાસ્ત પ્રથમ દૃષ્ટિએ, પ્રામાણિક હતી કે શું નોકરીદાતા પીડિત અથવા કોઈપણ અયોગ્ય મંજૂર પ્રથા માટે દોષિત હતો કે કેમ. ટ્રિબ્યુનલ માત્ર "મામલાના પ્રાથમિક પાસાને ધ્યાનમાં લે છે, અને તેને મંજૂરી આપે છે અથવા તેને નકારી કાઢે છે કારણ કે તે માને છે કે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ એમ્પ્લોયર દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો છે અથવા નથી. XXXX. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલી પરવાનગીની અસર માત્ર ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ દ્વારા લાદવામાં આવેલા પ્રતિબંધને દૂર કરવા માટે છે. ટ્રિબ્યુનલ ન તો બરતરફીને માન્ય કરી શકે છે અને ન તો તેને ઔદ્યોગિક વિવાદમાં પડકારવામાં આવતા અટકાવી શકે છે; આવા વિવાદમાં જ્યારે ઉઠાવવામાં આવે ત્યારે એમ્પ્લોયર તેની કાર્યવાહીને માત્ર મૂળ આરોપપત્રમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા આધારો પર જ ન્યાયી ઠેરવી શકે છે અને અન્ય કોઈ

નહીં. જાહેર સેવકની નોકરીને સમાપ્ત કરતા પહેલા અદાલતની મંજૂરી જરૂરી નથી. રોજગારની સમાપ્તિનો આદેશ અસરકારક રીતે કામ કરે છે અને તેને ન્યાયી ઠેરવવામાં આવતો નથી. આવા આદેશની માન્યતાને માત્ર એ આધાર પર પડકારવામાં આવી શકે છે કે કલમ ૩૧૧ દ્વારા નિર્ધારિત બંધારણીય રક્ષણ અને કલમ ૩૦૯ હેઠળ બનાવેલા નિયમો સંબંધિત જાહેર સેવકને નકારવામાં આવ્યા હતા. ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ કરવામાં આવેલી તપાસ અને અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલી તપાસ વચ્ચે કોઈ સમાનતા નથી જ્યાં જાહેર સેવકને બરતરફ કરવાનો આદેશ આક્ષેપ કરવામાં આવે છે. જાહેર સેવકના કેસ સાથે વ્યવહાર કરતી અદાલત માત્ર સંબંધિત સત્તામંડળના કાર્યની માન્યતા પર ચુકાદો આપે છે, અદાલતને સૂચિત બરતરફીને મંજૂરી આપવા માટે બોલાવવામાં આવતી નથી. અદાલત દ્વારા કરવામાં આવનારી તપાસ બંધારણ દ્વારા નિર્ધારિત નિયમોનું પાલન કરવા સુધી મર્યાદિત છે. તેથી, જ્યારે જાહેર સેવક દાવો કરે છે કે તેને કલમ ૩૧૧ હેઠળ રક્ષણથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે અથવા બંધારણની કલમ ૩૦૯ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને તેની નોકરી સમાપ્ત કરવામાં આવી છે, ત્યારે સિવિલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવનારી તપાસમાં કામદારની નોકરીને સમાપ્ત કરવાની મંજૂરી આપતા પહેલા ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ કરવામાં આવે તેવું માનવામાં આવતી તપાસની સામગ્રીને આત્મસાત કરવી અશક્ય હશે.

તેથી અપીલને મંજૂરી આપવી જોઈએ અને પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને ફગાવી દેવી જોઈએ. સમગ્ર ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*